

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 1/2013

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat John Tuflått

Klagen gjelder: Forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om
særskilt kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 13. mai 2013

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Odd Helge Olsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: SPKs vedtak oppheves og saken hjemvises til
ny behandling i SPK.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, født ██████████, heretter kalt skadelidte, deltok i FN-tjeneste i ██████████ fra ██████████ til ██████████. Av den medisinske dokumentasjonen i saken fremkommer det at han kom borti et par episoder i ██████████, der han var nær ved å bli skutt. Det er især gitt beskrivelse av en belastende hendelse, der han ble tatt til fange av ██████████, som senere skal ha gitt skadelidte depresjon, lavt selvbilde og fallende livslyst. Skadelidte har vært ustabil i jobb, ikke stiftet familie og tidvis drukket for mye alkohol, for å glemme hendelsen og følelsen av å ha mislyktes. Skadelidte fikk diagnosen anstrengelsesutløst slapphet i 1994, og fra 2008 til 2011. Han har vært innlagt på ██████████ sykehus på grunn av anemi og fikk påvist B12-mangel i 1997. I 2003 ble skadelidte operert for åreknuter. Han har slitt med lårplager og leddsmerter siden 2006, og fikk diagnosen Guillain-Barres syndrom i 2011.

I vedtak av 3. oktober 2012 ble skadelidtes krav om kompensasjon 35 G og 65 G avslått. SPK fremholder at skadelidte er alderspensjonist og har gått store deler av sitt yrkesaktive liv arbeidsledig. Etter å ha vist til den foreliggende medisinske dokumentasjonen i saken, kommer SPK til at skadelidte ikke har vært ervervsmessig ufør som følge av psykiske belastningsslidelser i tjenesten. Det bemerkes at det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort at det foreligger årsakssammenheng mellom FN-tjenesten og de psykiske plagene og at disse har medført varig ervervsmessig uførhet. Siden SPK er av den oppfatning at skadelidte aldri har vært ervervsmessig ufør, har de ikke funnet grunn til å innhente spesialisterklæring i saken. I vedtak datert 15. januar 2013 ble skadelidte innvilget billighetserstatning på bakgrunn av legeerklæring.

Skadelidtes advokat møtte alene for nemnda og gjorde rede for sitt syn på saken. Prinsipalt ble det fremholdt at det i den medisinske dokumentasjonen er godtgjort årsakssammenheng mellom den psykiske belastningsslidelsen og FN-tjenesten. Videre ble det fremholdt at skadelidte har vært ervervsmessig ufør; han har ikke klart å komme inn i et stabilt yrkesliv etter plagene fra ██████████-oppholdet. Subsidiært ble det anført at det innhentes spesialisterklæring i saken.

2. Nemndas vurdering

Rett på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Det er videre et vilkår at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3.

I erstatningsretten sondres det mellom begrepet ervervsmessig og yrkesmessig uførhet. Å være yrkesmessig ufør innebærer at man enten har begrensninger eller er forhindret fra å utøve det konkrete yrke man sto i da skaden inntraff, eller at man er forhindret fra å ha den karriereutvikling som man med overveiende sannsynlighet ville ha hatt om skaden tenkes borte. Begrepet ervervsmessig uførhet er et rent økonomisk begrep og knytter seg til den enkeltes evne til å arbeide i et hvilket som helst yrke. Er man 100% ervervsmessig ufør, innebærer det at man ikke lenger har noen inntektsevne. Er man som følge av skaden ikke i stand til å komme ut i samme høytlønnende yrke som man hadde eller må jobbe redusert, vil den reduserte ervervsevnen utgjøre den prosentvise reduksjonen i inntektsevnen. Tjente man

således kr 400.000 før skaden, men ikke er i stand til å tjene mer enn kr 300.000 med skaden, vil den ervervsmessige uførhet utgjøre 25%.

SPK har anført at skadelidte er alderspensjonist og derfor ikke varig ervervsufør på oppgjørstidspunktet. Etter forskriften § 3 første ledd er vilkåret en "varig ervervsmessig uførhet". Vilkåret må være oppfylt på oppgjørstidspunktet. I Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22.11.2010 sies om dette:

"Dette innebærer at veteraner som kan vise til en tidligere langvarig uførhet, men som på oppgjørstidspunktet ikke innehar en ervervsmessig uførhetsgrad, ikke har krav på kompensasjon etter ordningen."

Slik nemnda forstår SPK, kan skadelidte ikke anses å være varig ervervsmessig ufør selv om han har hatt ervervsmessige begrensninger. Skadelidte mottok sykepenger og var således i et arbeidsforhold på det tidspunkt han begynte på motta alderspensjon. Etter SPKs oppfatning har han da aldri vært ervervsmessig ufør. At skadelidte forut for innvilgelse av alderspensjon, var sykmeldt fra et arbeidsforhold, kan ikke uten videre forstås dithen at han ikke var ervervsufør. Det at han er blitt alderspensjonist innebærer heller ikke uten videre at han ikke kan anses å være varig ervervsmessig ufør. Det er ikke satt noen aldersbegrensninger for retten til kompensasjon i forskriften. Retten til kompensasjon løper så lenge skadelidte lever, forutsatt at vilkårene er oppfylt. SPK har erkjent at skadelidte har hatt ervervsmessige begrensninger. Har de ervervsmessige begrensning hatt innvirkning på skadelidtes inntektsevne, slik at han har hatt varige inntektsbegrensninger, er det relevant for vurderingen av retten til kompensasjon. Det er ikke et krav etter forskriften at det foreligger uførevedtak.

Av den foreliggende dokumentasjon fremkommer at skadelidte har vært i internasjonal tjeneste, at han har psykiske plager og at han har hatt innskrenkninger i sitt yrkesliv. Det er videre på det rene at skadelidte pr i dag også har andre lidelser som har betydning for hans totale helsetilstand. Det foreligger ikke opplysninger om hans situasjon forut for tjeneste, verken om helsetilstand eller inntektsevne. Skadelidte var i midten av tredveårene da han reiste ut, slik at det bør kunne finne komparative opplysninger om inntekt og inntektsevne forut for tjeneste.

Nemnda har med basis i de foreliggende opplysninger ikke forutsetninger for å avgjøre om skadelidte er påført en psykisk belastningslidelse under tjeneste. Nemnda kan heller ikke ta stilling til om ervervsevnen ble redusert. Dersom skadelidte ville ha hatt en annen og høyere inntektsutvikling om han ikke hadde blitt skadet under tjeneste, vil hans reduserte inntektsevne frem mot pensjonsalder, ha betydning for den pensjon han oppbeholder. Det innebærer således mulighet for tap så vel i den tiden han var i yrkesaktiv alder som i tiden som alderspensjonist.

Etter forskriften er det et objektivt krav om innhenting av spesialisterklæring som tilfredsstiller det særskilte mandat fastsatt av Forsvarsdepartementet, jf. forskriften § 3 annet ledd. Nemnda finner at det er påkrevet for å kunne ta stilling til de spørsmål denne sak reiser. SPK har ikke funnet det nødvendig med bakgrunn i at skadelidte er alderspensjonist. Nemnda mener det er en uriktig rettsoppfatning, basert på premisene over. Kjennetegnet ved mange av de saker som reises under den særskilte kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid. Det gjør det komplisert å vurdere om vilkårene for kompensasjon er oppfylt. Det er av den grunn viktig med grundige og utfyllende spesialisterklæringer, hvor så vel tjenestens mulige påvirkning som eventuelt forutgående og etterfølgende omstendigheters innvirkning på skadelidtes helsetilstand og ervervsevne vurderes. Den enkelte skadelidte har krav på å få sin sak underlagt en grundig, uhildet og forståelig behandling i tråd med de krav forskriften nedfeller.

SPKs vedtak er mangelfullt og oppheves derfor. Saken hjemvises til ny behandling, hvor det i henhold til § 3 andre ledd innhentes en spesialisterklæring. Utgifter til utarbeidelse av en spesialisterklæring dekkes i sin helhet, jf. forskrift om klagenemnda § 13. Valg av spesialist må skje i samarbeid mellom skadelidte og SPK.

Det er fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand for klageomgangen stort kr 20 719,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 8 timer og 30 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 11, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Nemnda har ingen merknader til kravet. Utgiftene dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

SPKs vedtaket oppheves og hjemvises til ny behandling. SPK utbetaler kr. 20 719,-inkl. mva. for kostnader ved juridisk bistand for klageomgangen.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 12. juni 2013

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder